

Číslo 3/92 Mezinárodních vztahů je první, které vychází ve zcela nové podobě a pod vedením nové redakce a nové redakční rady. Přípravovalo se částečně před volbami, které zdánlivě rozhodly o osudu Československa, a v době, kdy otázka česko-německých vztahů stála v popředí veřejného zájmu. Perspektiva rozdělení československého státu této otázce přikládá zvýšenou časovou důležitost, především pro Českou republiku, a proto doufáme, že statě německých a českých autorů v tomto čísle přispějí k oživení debaty o sousedském soužití ve středu Evropy.

Budoucí zahraničněpolitické postavení Slováků a Čechů nadále souvisí s budoucností Evropských společenství a Evropy jako celku. Zdá se, že politické usilování o rozdělení ČSFR přehlédlo spojitost s ratifikací asociační dohody s ES. Přestože heslo o návratu do Evropy je téměř to jediné, co zbylo z euforie listopadových dnů, jeho význam rychle nabyt převážně materialistické náplně na úkor masarykovsko-idealistického nadšení pro jakousi novou Evropu.

ES si maastrichtskou smlouvou vytyčilo jasně integrační směrnice. Cesta určitě nebude tak jednoduchá, jak si to státníci v Maastrichtu představovali, ale dlouhodobý vývoj půjde tímto směrem a Společenství se bude spíš prohlubovat než rozšiřovat. Rozpad československé federace jen utvrdí západní Evropu v názoru, že se destabilizace střední a východní Evropy prozatím nedá zastavit a že by užší politické zapojení států střední Evropy na ES znamenalo příliš velké riziko.

Ale i po hospodářské stránce nastalo rozčarování – ochránářská politika ES v oblasti zemědělských produktů, oceli a textilií zklamala naděje střední Evropy. Navzdory optimistickým výrokům v Praze muselo dojít k omezení vývozu československých ocelářských výrobků do zemí ES. Ozývají se i hlasy, především na Slovensku, volající po reorientaci zahraničního obchodu na Východ, přestože kromě ropy Východ nemá čím platit.

Konec Československa znamená též konec Visegrádské trojky v její původní podobě. Ve vztazích středoevropských států se jasně bude klást důraz na bilaterální uspořádání a otázka multilaterálních regionálních struktur ustoupí do pozadí. Bezpečnostně prázdný prostor ve střední Evropě se rozdělením ČSFR vyprázdní ještě víc. Vývoj budoucí slovensko-české vzájemnosti bude hrát důležitou úlohu při vytváření středoevropské budoucnosti a mezinárodní význam této problematiky nelze podceňovat. Očekávání, že by Maastricht mohl sloužit jako model pro řešení česko-slovenských státoprávních problémů, je ale stejně směšné jako nápad, že by se vojenská spolupráce eventuelních následníků ČSFR mohla řídit podle vzoru NATO. Okolnosti a účastníci to nedovolí.

Doufáme, že příspěvky v tomto čísle Mezinárodních vztahů povzbudí debatu o těchto závažných otázkách – určitě se k nim vrátíme.

Prof. dr. O. Pick, předseda redakční rady